

Glasnik Instituta

4/2015.

Uvodnik

Pred vama je Glasnik IDIZ-a za 2015. godinu u kojem ćete moći čitati o našim aktivnostima u protekloj godini. IDIZ kao najstarija sociologijska znanstveno-istraživačka institucija u Hrvatskoj teži znanstvenoj izvrsnosti, prepoznatljivosti i vidljivosti u nacionalnim i internacionalnim okvirima. U Glasniku vam donosimo pregled domaćih i međunarodnih projekata koji su se provodili tijekom 2015. godine. Osam projekata financirano je sredstvima iz Programskog ugovora između Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Instituta. Također, u protekloj su nam godini odobrena dva nova kompetitivna projekta Hrvatske zaklade za znanost, a riječ je o istraživačkom projektu „**Znanstvena aktivnost, suradnja i orijentacija istraživanja u društvenim znanostima u Hrvatskoj i ostalim postsocijalističkim europskim zemljama (RACOSS)**“ voditeljice prof. dr. sc. Marije Maje Jokić i uspostavnom projektu „**Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene (COBRAS)**“ voditelja dr. sc. Borisa Jokića. Oba projekta vam pobliže predstavljamo u nastavku Glasnika. U protekloj godini je završen četverogodišnji projekt Hrvatske zaklade za znanost „**Socijalni identiteti, pristup visokom obrazovanju i odabir studija**“ i tim je povodom održan okrugli stol pod nazivom „**Socijalna dimenzija visokog obrazovanja u Hrvatskoj – izazovi i perspektive**“ koji je okupio stručnjake i predstavnike relevantnih institucija u području visokog obrazovanja. Od međunarodnih projekata započetih u 2015-oj godini valja istaknuti istraživački projekt „**Nove paradigme u istraživanju održivosti – zelene ekonomije i dobrobit mladih**“ koji je sufinanciran sredstvima iz Europskog socijalnog fonda. U nastavku vam donosimo intervju s

voditeljem projekta dr. sc. Brankom Ančićem. U cilju jačanja znanstvene izvrsnosti i međunarodne vidljivosti Instituta, 2015. godine oformljena su tri nova istraživačka centra kao posebne jedinice unutar IDIZ-a: **Centar za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti (CIDNO)**, **Centar za istraživanje znanosti i prostora (CIZIP)** i **Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI)** te su se tako pridružili već postojećem **Centru za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO)** koji djeluje od 2001. godine. Institut njeguje intenzivnu međunarodnu suradnju članstvom u renomiranim udruženjima i organizacijama koje se bave sociologijskim i srodnim istraživanjima. Tako je od 2015. godine IDIZ primljen u članstvo **Europskog sociološkog društva**, a od iste je godine IDIZ, odnosno njegova sastavnica Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO), kao jedan od osnivača **Hrvatskog udruženja za obrazovna istraživanja**, nacionalne udruge u području odgoja i obrazovanja, postao članom **Europskog udruženja za obrazovna istraživanja (European Educational Research Association – EERA)**. Također, u protekloj se godini nastavila uspješna suradnja i članstvo IDIZ-ova Centra za istraživanje i razvoj obrazovanja u **Mreži centara za obrazovne politike** (eng. **NEPC**), a jednako tako i suradnja IDIZ-ova Centra za omladinska i rodna istraživanja unutar **GOOD inicijative**, čiji je Centar jedan od koordinatora i koja se zalaže za sustavno i kvalitetno uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja u odgojno-obrazovne institucije. U svrhu promicanja vidljivosti i utjecaja u znanstvenoj zajednici na nacionalnoj i globalnoj razini, od ove je godine uvedena još jedna novost, a to je **Repozitorij IDIZ-a** pomoću kojeg je moguće pretraživati radove djelatnica i djelatnika Instituta od 2007. godine na ovamo. Repozitorij je dostupan na Institutskim mrežnim stranicama <http://idiprints.knjiznica.idi.hr/>. Istaknuli

smo samo dio aktivnosti koje su obilježile 2015. godinu. Pozivamo vas da prolistate stranice Glasnika i informirate se o svim projektima na kojima smo u protekloj godini surađivali, o događanjima koja smo (su)organizirali i na kojima smo sudjelovali, kao i o međunarodnoj razmjeni naših istraživačica i istraživača koji su s nama podijelili svoja dragocjena iskustva. U Glasniku vam donosimo i podatke o izdavačkoj djelatnosti Instituta za 2015-u godinu te vam kao i ranijih godina pobliže predstavljamo Institutska izdanja, od kojih je većina u cijelosti dostupna putem naših mrežnih stranica. Također, pozivamo vas još jednom da se redovito informirate i pratite naše aktivnosti putem Institutske mrežne stranice <http://www.idi.hr/> i našeg Facebook profila <https://www.facebook.com/Institut-za-dru%C5%A1tvena-istra%C5%BEivanja-u-Zagrebu-359341570855398/>.

Projekti u 2015.

Znanstveno-istraživački projekti MZOS-a

Tijekom 2015. godine na IDIZ-u se realiziralo osam projekata financiranih sredstvima MZOS-a temeljem Programskog ugovora o namjenskom višegodišnjem institucijskom financiranju znanstvene djelatnosti, sklopljenom 2013. godine između MZOS-a i IDIZ-a. Sredstvima iz Programskog ugovora financirali su se projekti:

- **Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj** – voditeljica: prof. dr. sc. Vlasta Ilišin
- **Društveni akteri znanstvenog i tehnološkog razvoja** – voditeljica: dr. sc. Adrijana Šuljok
- **Građanska kompetencija, predrasude i diskriminacija kod učenika-ca srednjih škola** – voditeljica dr. sc. Branislava Baranović
- **Identitet i tijelo u reklamnim porukama** – voditelj: prof. dr. sc. Mladen Labus
- **Kvaliteta života u novostambenim naseljima / lokacijama u zagrebačkoj mreži naselja** – voditeljica: dr. sc. Anđelina Svirčić Gotovac
- **Potrebe, problemi i potencijali mladih u Hrvatskoj** – suvoditeljice prof. dr. sc. Vlasta Ilišin i prof. dr. sc. Vedrana Spajić Vrkaš

- **Profesionalni razvoj učitelja tijekom inicijalnog obrazovanja – longitudinalni pristup** – voditeljica: prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović
- **Razvoj društveno-humanističkih znanosti u Hrvatskoj u razdoblju od 1991. do 2012. godine** – voditeljica prof. dr. sc. Marija Maja Jokić

Više informacija o Programskim projektima Instituta možete potražiti na našim mrežnim stranicama <http://www.idi.hr/projekti/>.

Znanstveno-istraživački projekti HRZZ-a

U 2015-oj godini završila je provedba projekta „**Socijalni identiteti, pristup visokom obrazovanju i odabir studija**“ voditeljice dr. sc. Branislave Baranović i tim je povodom organiziran okrugli stol pod nazivom „**Socijalna dimenzija visokog obrazovanja u Hrvatskoj – izazovi i perspektive**“. O okruglom stolu vas izvještavamo u rubrici „*Događanja u (su)organizaciji Instituta*“. Interdisciplinarni HRZZ projekt „**Modernizacijski stres, mladi i migracije**“ voditeljice dr. sc. Irene Martinović Klarić, koji se pri IDIZ-u provodi od 2014. godine, uspješno se provodio i u 2015-oj godini. Oba projekta smo detaljnije predstavili u ranijim brojevima Glasnika, a podatke o njima možete pronaći i na mrežnim stranicama Instituta <http://www.idi.hr/projekti/>.

Ove smo godine započeli s realizacijom istraživačkog HRZZ projekta „**Znanstvena aktivnost, suradnja i orijentacija istraživanja u društvenim znanostima u Hrvatskoj i ostalim postsocijalističkim europskim zemljama (RACOSS)**“ voditeljice prof. dr. sc. Marije Maje Jokić. Također, u istom nam je natječajnom ciklusu odobren uspostavni HRZZ projekt „**Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene**“ koji s realizacijom započinje 1. veljače 2016. godine, a čiji je voditelj dr. sc. Boris Jokić. Oba projekta vam ukratko predstavljamo u nastavku Glasnika.

Istraživački HRZZ projekt „Znanstvena aktivnost, suradnja i orijentacija istraživanja u društvenim znanostima u Hrvatskoj i ostalim postsocijalističkim europskim zemljama (RACOSS)“

U Hrvatskoj se društvenim znanostima bavi približno četvrtina registriranih znanstvenika, vezanih najvećim dijelom uz rad 7 instituta i svih 7 sveučilišta. Glavna istraživačka pitanja ovog projekta su: Kojim temama i kakvom problematikom se bave ti stručnjaci? Gdje objavljuju rezultate svojih istraživanja? Surađuju li međusobno unutar ustanova, na razini zemlje i na međunarodnoj razini? U kojoj mjeri su rezultati njihovih istraživanja dostupni i prepoznati kroz citiranost? Kakav je značaj i uloga nacionalnih časopisa iz društvenih znanosti u prijenosu i dostupnosti znanja? Postoje li razlike u obrascima znanstvenog komuniciranja u pojedinim poljima društvenih znanosti i koje su?

Kako bi se dobila što cjelovitija slika stanja u Hrvatskoj, u projekt su uključene europske post-socijalističke zemlje: 10 zemalja koje su danas članice EU (Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Rumunjska, Bugarska i Slovenija) i zemlje bivše Jugoslavije (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija i Srbija). Za ostvarivanje postavljenih ciljeva koristit će se kvantitativni (bibliometrijske analize, upitnici, analiza društvenih mreža) i kvalitativni (intervjui) metodološki pristupi koje je osmislio i provodit će interdisciplinarni tim stručnjaka. Temeljni izvor podataka o produktivnosti, citiranosti, autorstvu, suradnji, časopisima, ustanovama i zemljama je baza Scopus. Za statističke podatke o zemljama koristit će se Eurostat i razni nacionalni izvori.

Voditeljica projekta je prof. dr. sc. Maja Jokić, a članovi interdisciplinarnog projektnog tima su dr. sc. Andrea Merwar, dr. sc. Dora Zgrabljic Rotar, dr. sc. Darja Maslić Seršić, dr. sc. Tonči Kursar, dr. sc. Sonja Špiranec, prof. dr. Dejana Bouillet, dr. sc. Nikola Petrović, dr. sc. Srebrenka Letina i Stjepan Mateljan, prof.

Projekt traje 4 godine, od 2015. do 2019. godine.

Očekivani doprinosi projekta su teorijski i primijenjeni, od uvida u znanstveni potencijal u istraživanjima društvenih znanosti uključenih zemalja, preko razvoja i pri-

mjena kompleksne metodologije prikupljanja i obrade raznovrsnih podataka, do ponude hrvatskoj znanstvenoj politici relevantnih elemenata i indikatora za razvoj i primjenu prihvatljivih sustava za vrednovanje znanstvenog rada i pomoć pri donošenju relevantnih odluka.

Više informacija i novosti o projektu možete pratiti na mrežnoj stranici: <http://www.idi.hr/racoss/index.html>.

Uspostavni HRZZ projekt „Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene (COBRAS)“

Istraživanje ima za cilj ispitati prirodu, odrednice i promjene učeničkih obrazovnih aspiracija u tri prijelazna razdoblja hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja. Korištenjem integriranog nacrtu miješanog modela, istraživanje predstavlja prvi sustavni pokušaj longitudinalnog istraživanja ove teme u hrvatskom kontekstu. Obrazovne aspiracije se definiraju kao ambicije i ciljevi učenika u vezi s neposrednim i budućim obrazovnim ishodima. Unutar postavljenog konceptualnog okvira, obrazovne aspiracije se smještaju u središte ekološkog sustava koji seže od neposredne razine pojedinog učenika, preko razine roditelja do udaljenijih razina razreda (vršnjaka) i škole. Za svaku razinu su određeni psihologijski koncepti kojima se ispituju priroda i odrednice obrazovnih aspiracija. Projekt je usmjeren na istraživanje obrazovnih aspiracija učenika iz tri kohorte u tri prijelazna razdoblja osnovnoškolskog obrazovanja: ulazak u osnovnoškolsko obrazovanje (od 1. do 2. razreda), prijelaz s razredne na predmetnu nastavu (od 4. do 5. razreda) i završavanje osnovnoškolskog obrazovanja, prije prelaska u srednjoškolsko obrazovanje (od 7. do 8. razreda). Kvalitativna faza istraživanja obuhvaća dubinsko istraživanje obrazovnih aspiracija nizom polu-strukturiranih intervju s trijadama sudionika koje se sastoje od učenika, njegovog roditelja i učitelja. Kvantitativna faza istraživanja, čiji je cilj modeliranje odrednica i promjena učeničkih obrazovnih aspiracija, uključuje ponavljanu primjenu upitnika na učenicima 4. i 7. razreda u 20 zagrebačkih osnovnih škola. Rezultati iz obje istraživačke faze bit će integrirani istovremenim razmatranjem individualnih perspektiva tijekom vremena i korištenjem postupaka statističkog modeliranja na velikim uzorcima.

Istraživački tim čine dr. sc. Boris Jokić, dr. sc. Zrinka Ristić Dedić, dr. sc. Iris Marušić, Jelena Matić, dr. sc. Gordana Kuterovac Jagodić (Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Zagreb), dr. sc. Inja Erceg Jugović (Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Zagreb).

Projekt započinje 1. veljače 2016. godine uspostavom istraživačke grupe i razradom radnog plana za rad na projektu, a trajat će do 1. veljače 2019. godine.

Na početku projekta planirano je i javno predstavljanje projekta i njegovog konceptualnog okvira akademskoj, stručnoj i široj javnosti organiziranjem skupa i izradom internetske stranice projekta te formiranje Mreže obrazovnih aspiracija (MOA) kao mreže škola koje sudjeluju u projektu. O novostima vezanim uz projekt možete se informirati putem IDIZ-ove mrežne stranice <http://www.idi.hr/projekti/>.

Međunarodni projekti

Projekti sufinancirani iz ESI fondova

U 2015-oj godini započela je provedba kompetitivnog projekta „**Nove paradigme u istraživanju održivosti – zelene ekonomije i dobrobit mladih**“ sufinanciranog u okviru Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala sredstvima iz Europskog socijalnog fonda za razdoblje 2007. – 2013. U nastavku vam donosimo intervju s voditeljem projekta, dr. sc. Brankom Ančičem.

ESF projekt „Nove paradigme u istraživanju održivosti – zelene ekonomije i dobrobit mladih“ – intervju s voditeljem projekta dr. sc. Brankom Ančičem

- *Vaš istraživački projekt bavi se neistraženim potencijalom zelenih ekonomija u Hrvatskoj. Što su zelene ekonomije, koja su njihova načela i zašto su važne?*

Potrebno je na početku istaknuti od kuda uopće potreba da govorimo, promišljamo i istražujemo ekonomiju i ekonomske prakse danas. Svakodnevno brojni znanstvenici svojim istraživanjima pokazuju kako živimo u razdoblju antropocena, razdoblju za koje znanstveni dokazi pokazuju kako je planeta Zemlja ušla u novo geološko razdoblje u kojem dominira utjecaj ljudi na njezin ekosustav. Utjecaj koji ljudska civilizacija ostavlja na Zemlji očituje se u promjenama u atmosferi, oceanima i ledu te je za samu Zemlju štetan, a s obzirom da ljudska civilizacija općenito, a samim time i ekonomija, specifično ovise o resursima i eko-uslugama planete Zemlje, možemo reći kako se nalazimo u situaciji u kojoj si intenzivno režemo granu na kojoj sjedimo. Upravo stoga kao civilizacija nikada nismo imali veći zadatak pred sobom, zadatak u kojem moramo ozbiljno promisliti i promijeniti svoje društvene i ekonomske prakse. Kako ćemo zaustaviti daljnji gubitak biološke raznolikosti, intenzivnu tropsku deforestaciju i dezertifikaciju, rapidnu klimatsku promjenu te rastuće društvene nejednakosti (među društvima i

Istraživački i administrativni tim projekta „*Nove paradigme u istraživanju održivosti - zelene ekonomije i dobrobit mladih*“. S lijeva na desno: Nikola Petrović, Katarina Grbavac, Lana Peternel, Jelena Puđak (Institut „Ivo Pilar“), Branko Ančić

unutar društava), pitanja su na koje moramo hitno tražiti odgovore. Jedan od pokušaja davanja odgovora može se pronaći i u konceptu „zelene ekonomije“. Iako se već od ranih '90-ih koncept zelene ekonomije pojavljuje, svoj pravi uzlet doživljava upravo u posljednjih nekoliko godina kada primjećujemo negativne posljedice globalne ekonomske i ekološke krize. Ekspanzija kredita i povećanja javnih i privatnih dugova, gubitci poslova u različitim ekonomskim sektorima, nestanci poduzeća, krize hrane, rast cijena energenata povezanih s fosilnim gorivima, ali i vidljiva okolišna degradacija te porast globalne temperature, potaknuli su različite međunarodne organizacije da u središte globalne rasprave nametnu koncept zelene ekonomije upravo kao moguće rješenje navedenih problema. Shodno tome UNEP (United Nations Environment Programme) određuje zelenu ekonomiju kao onu koja mora rezultirati s poboljšanom ljudskom dobrobiti i društvenom jednakosti uz značajno smanjenje rizika za okoliš i daljnje okolišne degradacije. Takva ekonomija treba se promatrati kao proces u kojem će se omogućiti jednaki pristup resursima za sve ljude, u kojem će se čuvati okolišni resursi te u kojem će se ostati unutar ograničenih kapaciteta planete Zemlje.

- **Koje ćete aspekte u sklopu projekta istražiti (tj. već istražujete)?**

Prijelaz prema zelenoj ekonomiji podrazumijeva promjenu različitih društvenih praksi i individualnih obrazaca ponašanja. Nas u sklopu ovog projekta primarno zanima zašto se ljudi odlučuju baviti praksama koje se mogu definirati kao prakse orijentirane prema konceptu zelene ekonomije. Koji su motivi i vrijednosti u pozadini tih praksi te doprinose li te prakse osobnoj dobrobiti osoba koje su uključene u zelenu ekonomiju. Stoga ćemo u istraživanju nastojati pronaći primjere zelene ekonomije u hrvatskom društvu te istražiti osobnu dobrobit, motivacijska stremljenja i kvalitetu života mladih koji su se samostalno orijentirali prema zelenoj ekonomiji. Također zanima nas u kojoj mjeri se u općoj populaciji u Hrvatskoj mogu pronaći vrijednosti i obrasci ponašanja koji su bliski idejama zelene ekonomije.

- **Postoje li zelene ekonomije u Hrvatskoj (i primjeri)?**

Srećom, da. No, potrebno je odmah naglasiti kako ovdje postoji i istraživački izazov u definiranju aktera zelene

ekonomije. Naime, ako određujemo zelenu ekonomiju kao onu koja se temelji na niskougljičnom razvoju, stvaranju radnih uvjeta koji doprinose poboljšanju ljudske dobrobiti te koja čuva okoliš od daljnje degradacije, teško je pronaći primjere aktera zelene ekonomije čije se ekonomske prakse u potpunosti temelje na ovim ciljevima. Primjerice, netko se može baviti preradom ekološkog proizvoda i činiti to kako bi doprinio vlastitoj dobrobiti i dobrobiti osoba koje konzumiraju te proizvode, ali pri tom koristeći distribucijsku mrežu koja se temelji na korištenju fosilnih goriva čije sagorijevanje dalje doprinosi emisijama stakleničkih plinova. U tom kontekstu teško je pronaći čiste aktere zelene ekonomije, no ako se promatraju u kontekstu potencijalnih pokretača promjene koja može dovesti do ispunjenja proklamiranih ciljeva zelene ekonomije onda takvih primjera u hrvatskom društvu srećom ima. U kojoj mjeri su oni prisutni u društvu to ćemo tek kroz istraživanje otkrivati.

- **Je li zelena ekonomija uključena u nacionalnu strategiju razvoja (HR)? Usporedba sa svijetom?**

Zelena ekonomija u punini svoje definicije nije uključena u nacionalne strateške dokumente RH. Sporadično se pojavljuje u kontekstu zelenog rasta te razvoja i korištenja zelenih tehnologija, no pogrešno bi bilo promatrati koncept zelene ekonomije samo iz te perspektive. Zelena ekonomija, kao što se i naglašava u svim definicijama, mora doprinijeti osobnoj i društvenoj dobrobiti. U tom kontekstu treba razmišljati više u kategorijama ekonomije koja doprinosi dobrobiti ljudi, a ne ekonomiji kojoj je imperativ ekonomski rast, pogotovo ne ekonomski rast koji ima štetne posljedice po okoliš i daljnja društvena raslojavanja. U tom smislu ovo nije samo problem hrvatskog društva nego svih društava u kojima ekonomije ne doprinose smanjenju društvenih nejednakosti. Zemlje koje su napravile najviše pomaka u korištenju obnovljivih izvora energije i razvoju zelenih tehnologija pate od istog problema. Stoga će se transformacija prema zelenoj ekonomiji isplatiti tek onda kada će se i ostvariti njeni proklamirani ciljevi. Zato su i važna ovakva istraživanja u kojima se istražuju aspekti osobne dobrobiti te u kojoj mjeri su oni povezani sa „zelenim poslovima“. Dosad se uvijek fokus stavljao na, primjerice, pokazatelje kao što su bruto društveni proizvod, zanemarujući zapravo u kojoj mjeri materijalno bogatstvo doprinosi kvaliteti života

te čijoj kvaliteti života uistinu doprinosi. Upravo zbog toga brojni istraživači i aktivisti zagovaraju pokazatelje kao što bruto nacionalna sreća (Gross National Happiness), indeks ljudskog razvoja (Human Development Index) ili indikator izvornog napretka (Genuine Progress Indicator), dakle pokazatelje koji u obzir uzimaju ne samo mjeru ekonomskog rasta, odnosno materijalnog bogatstva, već i okolišne i društvene faktore.

- **Projekt se financira preko ESF. Imate li savjete koje biste uputili (posebice mladim) istraživačima na temelju svog iskustva prijave projekta na ESF?**

Sustav financiranja znanosti se u posljednjih nekoliko godina značajno mijenja. Jedna od mogućnosti su sigurno i ovakvi financijski fondovi kao što su strukturni fondovi EU. Jedini suvisao savjet koji se može dati jest taj da treba uporno prijavljivati projekte na takve fondove. Naime, kroz to se stječe vrijedno iskustvo i „bistre“ se istraživačke ideje za koje istraživači misle da su vrijedne financiranja. Naše iskustvo u prijavi ovog projekta i pretpostavka zašto mislimo da smo dobili financiranje može se pretočiti u sljedeći savjet: prijavljujte projekte kroz koje se može ostvariti širi društveni utjecaj, a ne samo razvoj znanstvene spoznaje. Teme iz područja održivog razvoja su teme koje progovaraju o našoj budućnosti i samim time su sigurno vrijedne financiranja. Naravno, uz to naoružajte se i s dosta strpljenja jer ovakvi projekti u svim svojim fazama zahtijevaju i izrazitu količinu administrativnog posla. No, i to je premostivo ukoliko ste uporni.

Više informacija o projektu i novosti vezane uz projektne aktivnosti možete pratiti na mrežnoj stranici <http://www.idi.hr/projekti/nove-paradigme-u-istrazivanju-odrzivosti-zelene-ekonomije-i-dobrobit-mladih/>.

ISSP skup u Cape Townu

IPA projekti

Projekt „Divided Past – Joint Future“

IPA projekt **„Divided Past – Joint Future“** sufinanciran od strane Europske komisije iz programa **Cluster: Civil Society Facility and Media Programme 2004-2015** odobren je 2015. godine, a s provedbom je započeo 1. siječnja 2016. godine. Nositelj projekta je Youth Communication Centre iz Banja Luke, a partneri su Institut za društvena istraživanja u Zagrebu (voditelj radnog paketa Istraživanje), Youth Resource Center (YRC) Tuzla, Progres Institute for Social Democracy, EUROCLIO, the European Association of History Educator, Regionalna zaklada za društveni razvoj Zamaš, MOVIT, Zavod za razvoj mobilnosti mladih iz Ljubljane, Interkulturelles Zentrum, Toplum Gönüllüleri Vakfı i South East European Youth Network. Cilj projekta je osigurati prepoznavanje organizacija civilnog društva kao važnog društvenog faktora sa snažnim kapacitetima za implementaciju izgradnje mira i pomirenja u funkciji jačanja stabilnosti i sigurnosti u procesu EU integracije pojedinih država Zapadnog Balkana. IDIZ je u okviru projekta zadužen za izradu i koordinaciju istraživanja percepcije i ponašanja različitih aktera u procesu izgradnje mira i pomirenja na Zapadnom Balkanu te uložiti civilnog društva u tim procesima. To obuhvaća sljedeće aktivnosti: metodološku konstrukciju komparativnog istraživanja, trening za istraživače, koordinaciju lokalnih partnera koji će provoditi istraživanje, analizu kvalitativnih i kvantitativnih podataka proizašlih iz istraživanja te izradu istraživačkih izvještaja. Projektni tim IDIZ-a čine članovi IDIZ-ovog Centra za omladinska i rodna istraživanja dr. sc. Mirjana Adamović, dr. sc. Anja Gvozdanović i mr. sc. Marko Kovačić.

IPA projekti završeni u 2015-oj godini

2015. godine završeni su IPA projekti sufinancirani putem Operativnog programa za Razvoj ljudskih potencijala – IPA IV komponenta. IDIZ, odnosno njegov Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO) je u ovim projektima sudjelovao kao nositelj ili partner.

Projekt **„Razvoj kurikulumske kulture: Osnaživanje škola za razvoj i implementaciju školskog kurikula“**, čiji je IDIZ bio nositelj, a Forum za slobodu odgoja (FSO) partner, okupio je sudionike iz 60 osnovnih škola

iz 10 županija u Republici Hrvatskoj te ih osnažio za izradu školskih kurikuluma. U sklopu projekta izdane su dvije publikacije: „Izrada i evaluacija školskog kurikuluma: pojmovi i postupci“ (puni tekst dostupan je na poveznici: <http://www.idi.hr/wp-content/uploads/2015/02/iieskipip.pdf>) i „Školski kurikulum: teorijski i praktični aspekti“ (teorijski dio knjige dostupan je na poveznici: http://www.idi.hr/wp-content/uploads/2015/07/Sk_kurikulum-teorijski_dio_studije.pdf), a održana je i završna konferencija u Opatiji koja je okupila više od 130 sudionika.

Projekt **„Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja“**, proveden je u suradnji IDIZ-a i Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVO), koji je bio nositelj projekta, i još tri partnerske ustanove (Učiteljski fakultet u Zagrebu, Poljoprivredna škola u Zagrebu i Osnovna škola Pučišća), a rezultirao je izradom prijedloga Nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje (dostupnog na poveznici: <http://www.nskzaucitelje.hr/file/attachment/file/gbemhnbxqsybj5dc1bo1ngbn5yo.pdf>) i Priručnika za sudionike u odgojno obrazovnom sustavu (dostupnog na poveznici: <http://www.nskzaucitelje.hr/file/attachment/file/83i7kkxvsqiy262x948d7v2pfiz.pdf>) koji su predstavljeni na završnoj konferenciji održanoj u Zagrebu pred više od 70 sudionika, predstavnika ključnih obrazovnih institucija u Hrvatskoj.

Projekt **„E-Quality: Povezivanje kvalitete i socijalne uključenosti u visokom obrazovanju u Hrvatskoj“**, na kojem je nositelj bio Institut za razvoj obrazovanja (IRO), IDIZ je sudjelovao kao jedan od šest partnera (uz Sveučilište u Rijeci, Sveučilište u Zadru, Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu, Udrugu za razvoj visokoga školstva Universitas i Agenciju za znanost i visoko obrazovanje), a rezultirao je izradom publikacije „Edicija E-Quality“ koja se sastoji od šest publikacija u kojima su dane preporuke za unaprjeđenje politike pravednosti i kvalitete u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj. Svih šest publikacija „Edicije E-Quality“ dostupno je na poveznici: <http://www.ipa-equality.eu/vijesti/uspjesno-zavrsono-predstavljanje-edicije-e-quality/>.

Obzor 2020

Projekt „Investigating the Impact of the Innovation Union (I3U)“

Od 2015. godine prof. dr. sc. Marija Maja Jokić, znanstvena savjetnica iz IDIZ-ova Centra za istraživanje znanosti i prostora (CIZIP) sudjeluje u realizaciji projekta „Investigating the Impact of the Innovation Union (I3U)“ financiranog u okviru EU programa Obzor 2020. Nositelj projekta je Universiteit Maastricht (UNU-MERIT), Nizozemska, a partnerske institucije su: Istituto di Studi per l'Integrazione dei Sistemi (ISIS), Italija; Seureco Société Européenne d'Economie (SEURECO), Francuska; Wiener Institut für Internationale Wirtschaftsvergleiche (WIIW), Austrija; Universitetet i Oslo (UiO), Norveška; Université Libre de Bruxelles (ULB), Belgija; Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung GmbH (ZEW), Njemačka; Szkoła Główna Handlowa w Warszawie (WERI-SGH), Poljska i Ekonomski institut Zagreb, Hrvatska. Cilj projekta je formulirati sustav procjene za svaku od 13 općih i 34 specifične aktivnosti definiranih na razini EU u okviru **Inovacijske unije** sa svrhom jačanja inovacijskog potencijala Europe. Osnovna ideja projekta je reproducirati slijed efekata svake pojedine aktivnosti iz **Inovacijske unije**, od njezine implementacije do konačnog utjecaja na konkurentnost, ekonomski rast i/ili zaposlenost. Projekt se provodi od veljače 2015. godine do veljače 2018. godine. Više informacija i novosti o projektu dostupno je na mrežnoj stranici: <http://www.i3u-innovationunion.eu/>.

International Social Survey Programme – ISSP

International Social Survey Programme – ISSP je najstariji kontinuirani međunarodni projekt iz područja društvenih znanosti ustanovljen 1984. godine u kojem sudjeluje 47 zemalja svijeta (www.issp.org). Hrvatska je preko IDIZ-a primljena u projekt 2005. godine i od tada je provela 9 različitih istraživačkih modula na nacionalnom reprezentativnom uzorku odraslog stanovništva Hrvatske na različite teme: uloga vlasti, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, društvene nejednakosti, religija, okoliš, obitelj i promjena rodni uloga, građanstvo. Istraživački tim čine: voditeljica Dinka Marinović Jerolimov, Ankica Marinović, Branko Ančić, Boris Jokić i Marija Brajdić Vuković (s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu).

Tijekom 2015. godine provedeno je terensko anketno istraživanje za modul *Citizenship (Građanstvo)* na nacionalnom reprezentativnom uzorku te su obavljene pripreme za istraživanje u okviru modula *Work Orientations (Radne orijentacije)*. Dr. sc. Dinka Marinović Jerolimov i dr. sc. Branko Ančić sudjelovali su na godišnjem sastanku i sastanku Upravnog odbora projekta u Cape Townu, Južnoafrička Republika, u travnju 2015. godine. Na sastanku su raspravljani moduli *Role of Government (Uloga Vlasti)* koji je dovršen, te novi modul *Social Networks (Društvene mreže)* koji će se prvi puta provesti 2017. godine.

Baza podataka svih istraživanja dostupna je preko web stranice <http://www.gesis.org/en/issp/home/>.

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu je u 2015-oj godini sudjelovao kao nositelj ili partner na 9 projekata u kojima smo surađivali s tijelima državne uprave, tijelima lokalne uprave te ustanovama osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i organizacijama civilnog društva iz zemlje ili inozemstva.

Pregled navedenih projekata nalazi se u Tablici 1.

Tablica 1. Projekti IDIZ-a u suradnji s tijelima državne ili lokalne uprave, obrazovnim ustanovama i OCD-ima iz zemlje ili inozemstva

Naziv projekta	Nositelj	Partner/i	Financijer
Studija slučaja otoka Brača	IDIZ - Centar za istraživanje značnosti i prostora (CIZIP)	Odsjek za sociologiju Sveučilišta u Zadru	-
Evaluacija akcije Gradovi/općine – prijatelji djece iz perspektive djece	IDIZ	-	Gradovi/općine uključeni u vrednovanje: Vodice, Solin, Lipik i općina Vidovec
Evaluacija institucije pravobraniteljice za ravnopravnost spolova RH (2004.-2013.)	IDIZ – Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI)	-	Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova RH
GOOD Initiative: Towards Civic Education in Schools	GOOD inicijativa	IDIZ - Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI); Centar za mirovne studije; Forum za slobodu odgoja; GONG; Hrvatsko debatno društvo	Open Society Foundations
„O učenju 2015./2016.“ - istraživanje razvijenosti kompetencije <i>učiti kako učiti</i> kod učenika četvrtih i osmih razreda osnovnih škola u Krapinsko-zagorskoj, Međimurskoj, Varaždinskoj i Zagrebačkoj županiji	IDIZ – Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO)	Županijsko stručno vijeće pedagoga osnovnih škola Krapinsko-zagorske, Međimurske, Varaždinske i Zagrebačke županije	-
Neka se glas mladih čuje	Udruga UMKI	IDIZ - Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI); Mreža mladih Hrvatske; Udruga alfa Albona	Program „Erasmus+“
Prirodne znanosti su in	Gimnazija Matije Antuna Reljkovića, Vinkovci	IDIZ – Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO); Odjel za biologiju i Odjel za fiziku Sveučilišta J.J. Strossmayer u Osijeku	Europski socijalni fond
Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice kao sustava naselja	IDIZ - Centar za istraživanje značnosti i prostora (CIZIP) (grupa za sociologiju prostora)	BILATERALNI PROJEKT između Hrvatske i Crne Gore (IDIZ-a - Centra za istraživanje znanosti i prostora (CIZIP) i Filozofskog fakulteta iz Nikšića Sveučilišta Crna Gora	MZOS
Znanjem do toplog doma – istraživanje energetskog siromaštva	IDIZ – Centar za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti (CIDNO)	-	Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR); Europski socijalni fond (ESF); Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Terensko istraživanje *“Dimenzije održivog razvoja otoka Brača: primjer mjesta Bola”*

Tijekom lipnja 2015. godine dr. sc. Jelena Zlatar s Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu i dr. sc. Željka Tonković s Odsjeka za sociologiju Sveučilišta u Zadru provele su terensko istraživanje **“Dimenzije održivog razvoja otoka Brača: primjer mjesta Bola”** kao dio projekta **„Studija slučaja otoka Brača”** koji se provodi od veljače 2015. godine do prosinca 2016. godine. Radi se o studiji slučaja mjesta Bola na otoku Braču kroz kvalitativno istraživanje (analiza dokumentacije i tridesetak polustrukturiranih intervjuja). To je nastavak na dosadašnja istraživanja otoka Brača: mjesta Povelja (Zlatar, 2008.) i Postira (Tonković i Zlatar, 2013.) na otoku Braču te ispitivanja mogućnosti njihovog održivog razvoja kroz ekonomsku, ekološku, kulturnu i socijalnu dimenziju održivosti. Rezultati spomenutih prethodnih istraživanja na otoku Braču, bili su objavljeni u časopisima Sociologija i prostor (Zlatar, J. „Odrednice turističke djelatnosti u smjeru održivog razvoja – primjer mjesta Povelja na otoku Braču”, Vol.48, br. 2 (187), 2010.), i European Countryside (Tonković, Ž. i Zlatar J. „Sustainable Development in Island Communities: The Case Study of Postira” Vol.6, br. 3, 2014.) te izneseni na domaćim i međunarodnim konferencijama, javnim tribinama i predavanjima. U posljednjem istraživanju se razmatraju različiti tipovi razvoja koji postoje na istom otoku i problemi pri usklađivanju njihovih razvojnih koncepata. Rezultate istraživanja autorice su izložile na 4. simpoziju **“Anatomija otoka”** pod nazivom **“Odgovorni turizam: prema sinergiji turizma i cjelogodišnjeg života otoka”** održanom u rujnu 2015. godine na otoku Visu. U izlaganju naslovljenom **“Od masovnog turizma prema održivom turizmu: usporedba triju tipova turističkog razvoja na otoku Braču”** autorice su iznijele zaključke o trenutnom stanju turizma u Bolu, usporedile ga s druga dva istraživana mjesta (Povljima i Postirima) te istražile mogućnosti njihovog budućeg razvoja i odrednice koje bi se mogle i trebale primjenjivati za čitav otok Brač. Osim potencijalnih konferencija i javnih izlaganja, rezultati istraživanja će također biti izneseni u dvije publikacije u stranim znanstvenim časopisima koji se bave studijama otoka.

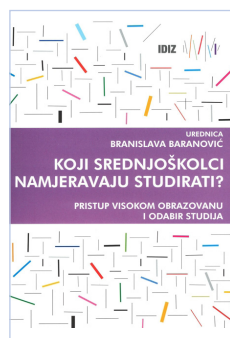
(Jelena Zlatar)

Izdavaštvo

U 2015. godini znanstvenici Instituta za društvena istraživanja objavili su ukupno 6 znanstvenih knjiga (2 autorske i 4 uredničke) te 43 znanstvena rada. Od toga je njih 16 publicirano u časopisima indeksiranim u bazama Web of Science i/ili Scopus, a 27 u časopisima indeksiranim u drugim međunarodno relevantnim bazama ili u recenziranim knjigama.

IDIZ je izdavač biblioteke „Znanost i društvo”, „Posebnih izdanja” te znanstvenog časopisa „Sociologija i prostor”.

U 2015. godini unutar biblioteke „Znanost i društvo” objavljena je publikacija:

Koji srednjoškolci namjeravaju studirati? : pristup visokom obrazovanju i odabir studija / urednica Branislava Baranović. Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 2015. – 302 str.

„Hrvatska znanstvena zajednica i politički podsistem tematiziranim istraživanjem dobili su dobro konceptualiziranu, empirijski razrađenu interdisciplinarnu studiju jednog od istaknutih pitanja sadašnjice i budućnosti u Hrvatskoj, pa i u Europi. Knjigu će dakle moći koristiti istraživači za svoj daljnji rad u domeni proučavanja obrazovanja i obrazovnih politika, studenti tokom studija iz područja obrazovanja i na kraju, a ne manje važno, obrazovna vlast i sveučilišta prilikom pripreme mehanizama usmjerenih na kvalitetno, pravedno i efikasno tercijarno obrazovanje, koje bi moglo doprinijeti smanjenju i u drugim zemljama širom svijeta perzistirajućoj reprodukciji socijalne nejednakosti i u okvirima visokog obrazovanja.” (Prof. dr. sc. Slavko Gaber)

Unutar „Posebnih izdanja” objavljene su:

Izrada i evaluacija školskog kurikuluma: pojmovi i postupci / autori Branislava Baranović, Mateja Čehulić, Vlatka Domović, Jelena Matić, Vlasta Vizek Vidović; urednica Branislava Baranović. Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 2015. – 60 str.

„Ova publikacija je napisana u okviru IPA projekta Razvoj kurikulumske kulture: Osnazivanje škola za razvoj i implementaciju školskog kurikuluma. Osnovna svrha publikacije je da svojim konceptualnim i praktičnim smjernicama pomogne ravnateljima, učiteljima i ostalim djelatnicima škola pri izradi i evaluaciji njihovih školskih kurikuluma, odnosno da pruži set koncepata i procedura koji može biti od praktične koristi školama pri izradi i evaluaciji školskih kurikuluma.“ (Dr. sc. Brislava Baranović, Predgovor)

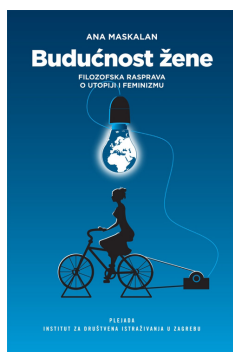
Puni tekst: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>

Školski kurikulum: teorijski i praktični aspekti / autori Brislava Baranović, Vlatka Domović, Jelena Matić, Saša Pužić, Vlasta Vizek Vidović; urednica Brislava Baranović. Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 2015. – 152 str.

„Kako i sam naslov kaže, knjiga koju vam predstavljamo bavi se analizom teorijskih i praktičnih aspekata školskog kurikuluma koji mogu poslužiti istraživanjima školskog kurikuluma u hrvatskom kontekstu, koristiti kao literatura studentima učiteljskih i nastavničkih fakulteta, kao znanstvena podloga kreatorima obrazovne politike za donošenje odluka o razvoju školskog kurikuluma te kao priručnik koji doprinosi osposobljavanju ravnatelja, učitelja i stručnih suradnika u školama za razvoj kurikuluma vlastitih škola.“ (Dr. sc. Brislava Baranović, Uvodno o školskom kurikulumu)

Teorijski dio knjige: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>

Maskalan, Ana. **Budućnost žene: filozofska rasprava o utopiji i feminizmu.** Zagreb: Plejada: Institut za društvena istraživanja, 2015. – 246 str.

„Kako misliti utopiju i djelovati na utopijski pogon u vremenu koje se smatra post-utopijskim? Kako, u tom kontekstu, misliti feminizam

i djelovati u feminističkom ključu s obzirom na „mejnstrimiziranje“ feminizma, što podrazumijeva radikalan raskid s utopijskim ciljevima i nadama? Autorica iscrpno odgovara na ta pitanja, suvereno vladajući problematikom utopije i feminizma, kao i svim onim što ih povezuje i razdvaja – zagovarajući ustanak protiv apatije, pasivnosti i cinizma, odnosno revitalizaciju utopijskih energija, i u feminizmu i općenito.“ (Izv. prof. dr. sc. Hrvoje Jurić)

Sadržaj i Uvodno poglavlje: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>

Kvaliteta života u novostambenim naseljima i lokacijama u zagrebačkoj mreži naselja = The quality of living in new housing estates in the settlement network of Zagreb / urednice Andelina Svirčić Gotovac, Jelena Zlatar. Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 2015. – 191 str.

„To je monografija u kojoj autorice i autor, polazeći od bogate tradicije Zagrebačke škole urbane sociologije, kritički analiziraju stanogradnju u vrijeme tranzicije, naročito nakon 2000. godine. ... Riječ je o čitljivom djelu koje probleme (teškoće) detektira, na njih upozorava i također pruža smjernice za njihovo otklanjanje. Ono je ukratko spoj produbljenoga znanstvenog uvida izloženoga jasno razumljivim jezikom, a istodobno nam također pruža polazišta za buduća aplikativna razmatranja, koja će biti platforma novih stambenih politika, koje će istovremeno rješavati sadašnju stihiju i pomoću drugačijih i promišljenih pristupa sprječavati nove možebitne vrste klizanja u izvedbenim praksama. ... Ako sumiram, riječ je o izuzetno kvalitetnom znanstvenom doprinosu.“ (Izv. prof. Franc Trček, Ljubljana, Slovenija)

Puni tekst: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>

Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj / urednice Vlasta Ilišin, Anja Gvozdanović, Dunja Potočnik. Zagreb: Institut za društvena istraživanja: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, 2015. – 304 str.

„Znanstvena i stručna rasprava o mladima potrebna je i korisna iz najmanje tri razloga. Prvo, znan-

stveno verificirani podaci i analize nužna su protuteža često prisutnom javnom diskursu o mladima kao problematičnom segmentu populacije koji u žižu interesa dolazi ponajprije zbog nekih ekscenčnih događaja i pojava. Drugo, znanstveni uvid u društveni status, obrasce ponašanja i vrijednosni sustav mladih omogućuje ne samo spoznaje o glavnim značajkama mlade populacije, nego i o društvu kojega su integralni dio. I treće, budući da su mladi vrlo dinamična društvena skupina, upravo se među njima najprije mogu detektirati novi trendovi koji u pravilu upućuju na smjer i opseg promjena koje će zahvatiti ostale društvene skupine i društvo u cjelini. Polazeći od dosadašnjih znanstvenih spoznaja o suvremenome hrvatskom društvu i mladima kao njegovu integralnom dijelu, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu i Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo zajednički su organizirali znanstveni skup „Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj“, koji je održan 23. listopada 2014. godine u Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu. ..Ovaj zbornik donosi 11 priloga proizašlih iz izlaganja održanih na znanstvenom skupu.“ (Prof. dr. sc. Vlasta Ilišin, Predgovor)

Puni tekst: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>

Časopis Sociologija i prostor

U tri redovita broja časopisa „Sociologija i prostor“ za 2015. godinu objavljeno je ukupno 11 znanstvenih radova, 1 stručni rad te 8 stručnih radova odnosno 8 prikaza (knjiga i publikacija). Časopis je dostupan na mrežnim stranicama Instituta <http://www.idi.hr/izdavastvo/casopis-sociologija-i-prostor/> i na hrcu <http://hrcak.srce.hr/sociologija-i-prostor>.

Repozitorij Instituta za društvena istraživanja

U 2015. godini uspostavljen je Repozičtorij Instituta za društvena istraživanja kao rezultat projekta Odsjeka za informatičku djelatnost i Knjižnice IDIZ-a. Za programsko rješenje odabran je Eprints koji se temelji na otvorenom kodu. Radi se o mrežnoj platformi za prikupljanje i arhiviranje znanstvene produkcije ustanove pri čemu je Repozičtorij IDIZ-a osmišljen na način da knjižničarka pohranjuje bibliografske podatke te, u skladu s autorskim pravima, cjelovite tekstove dokumenata kojima su autori djelatnici Instituta.

U Repozičtorij IDIZ-a se za sada arhiviraju: monografije, poglavlja u knjigama, članci u časopisima i ocjenski radovi (doktorske disertacije, magistarski radovi), a dugoročni cilj je unos svih ostalih vrsta radova (izvješća, studija, neobjavljenih izlaganja na konferencijama i sl.). Implementacijom Repozičtorija IDIZ-a postiže se sljedeće: pohrana i dugotrajno očuvanje radova djelatnika Instituta, povećanje njihove vidljivosti i utjecaja u znanstvenoj zajednici na nacionalnoj i globalnoj razini, objavljivanje rezultata znanstvenog rada i istraživanja u skladu s principima otvorenog pristupa, promocija znanosti i znanstvenih istraživanja, osiguravanje platforme za izradu izvještaja, analiza i sl.

Repozičtorij možete posjetiti na adresi <http://idiprints.knjiznica.idi.hr/>.

(Karolina Vranješ)

Događanja u (su)organizaciji Instituta

Završna konferencija IPA projekta “Razvoj kurikulumske kulture: Osnaživanje škola za razvoj i implementaciju školskog kurikuluma”

Završna konferencija IPA projekta “Razvoj kurikulumske kulture: Osnaživanje škola za razvoj i implementaciju školskog kurikuluma” održana je 11. veljače 2015. godine u opatijskom Grand hotelu Adriatic i okupila je preko 130 sudionika. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, predsjednik Posebnog stručnog povjerenstva za provedbu Strategije

obrazovanja, znanosti i tehnologije, predsjednica Nacionalnog vijeća za odgoj i obrazovanje, savjetnici iz Agencije za odgoj i obrazovanje te treneri i predstavnici škola koje su sudjelovale u projektu. Program konferencije uključivao je predstavljanje dijelova školskih kurikuluma razvijenih u okviru projekta te panel diskusiju na temu "Školsko ozračje i razvoj školskog kurikuluma".

Završna konferencija IPA projekta „Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja“

U zagrebačkom kongresnom centru "Forum" održana je 17. veljače 2015. godine završna konferencija IPA projekta „Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja“ u koji je Institut za društvena istraživanja u Zagrebu bio

uključen kao jedan od partnera, dok je nositelj projekta bio Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. U radu konferencije, kojoj je prisustvovao i Ministar znanosti, obrazovanja i sporta sa suradnicima, sudjelovalo je preko 70 sudionika, predstavnika ključnih obrazovnih institucija u Hrvatskoj. Na konferenciji je predstavljen prijedlog Nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje, metodologija njegove izrade, uloga standarda u postupku licenciranja učitelja te je istaknut doprinos projekta razvoju Hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Predstavljen je i Priručnik za sudionike u odgojno obrazovnom sustavu, namijenjen prvenstveno učiteljima-pripravniciima i njihovim mentorima kako bi se postiglo jasnije razumijevanje ishoda učenja koji se provjeravaju na kraju perioda uvođenja u profesiju u postupku stjecanja licence za učitelje. Obje publikacije kao i ostale relevantne informacije o projektu nalaze se na mrežnoj stranici: <http://www.nskzaucitelje.hr/projekt>.

Završna konferencija IPA projekta
 „Razvoj kurikulumske kulture: Osnaživanje škola za razvoj i implementaciju školskog kurikuluma“

Završna konferencija IPA projekta
 „Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja“

Predstavljanje dokumenta „Evaluacijsko izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u razdoblju od 2003. do 2013. godine“ Hrvatskom saboru

“Evaluacijsko izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u razdoblju od 2003. do 2013. godine” autorica dr. sc. Mirjane Adamović (voditeljica projekta), dr. sc. Anje Gvozdanović, dr. sc. Ane Maskalan i dr. sc. Dunje Potočnik predstavile su dr. sc. Mirjana Adamović i dr. sc. Ana Maskalan 15. rujna 2015. godine zastupnicima/cama Hrvatskog sabora i ostalim saborskim gostima.

Sažetak Evaluacijskog izvješća nalazi se na sljedećoj poveznici: <http://www.prs.hr/attachments/article/1668/Evaluacijsko%20izvje%C5%A1%1%C4%87e%20o%20radu%20PRS%20od%202003.%20do%202013..pdf>.

Predstavljanje „Evaluacijskog izvješća o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u razdoblju od 2003. do 2013.“ Hrvatskom saboru

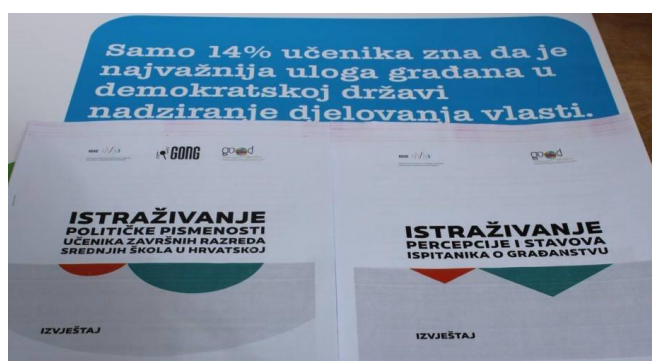
Predstavljanje rezultata istraživanja percepcije i stavova o građanstvu i političke pismenosti maturanata

1. listopada 2015. godine održana je konferencija za medije na kojoj su predstavljeni rezultati dvaju istraživanja koja je IDIZ proveo u suradnji s GOOD inicijativom (Inicijativom koja se zalaže za sustavno i kvalitetno uvođenje odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u odgojno-obrazovni sustav).

Konferencija za medije iskorištena je kako bi se svim relevantnim dionicima uputio apel da se u hrvatske škole uvede kvalitetan sadržaj građanskog odgoja i obrazovanja što bi doprinijelo smanjivanju demokratskog deficita s kojim se Hrvatska suočava, a na što upućuju nalazi istraživanja.

Rezultati istraživanja političke pismenosti maturanata u Hrvatskoj dostupni su na poveznici: <http://goo.hr/zbu-njenost-i-neznanje-plodno-tlo-za-manipulacije-istraživanje-znanja-maturanata-o-politici/>.

Rezultati istraživanja percepcije i stavova ispitanika o građanstvu dostupni su na poveznici: <http://goo.hr/gradanima-nedostaje-povjerenja-i-volje-za-sudjelovanje-u-politickim-procesima-istraživanje-percepcije-i-stavova-ispitanika-o-građanstvu/>.

GOOD inicijativa - rezultati istraživanja percepcije i stavova o građanstvu i političke pismenosti maturanata

Okrugli stol „Socijalna dimenzija visokog obrazovanja u Hrvatskoj – izazovi i perspektive“

Okrugli stol pod nazivom „Socijalna dimenzija visokog obrazovanja u Hrvatskoj – izazovi i perspektive“ održan je 2. prosinca 2015. godine u Novinarskom domu u Zagrebu.

Okrugli stol organizirao je Institut za društvena istraživanja u Zagrebu u suradnji s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade RH i Sekcijom za sociologiju obrazovanja Hrvatskog sociološkog društva. Tom su prilikom predstavljeni rezultati empirijskog istraživanja „Socijalni identiteti, pristup visokom obrazovanju i odabir studija“ koje je financirala Hrvatska zaklada za znanost.

Cilj okruglog stola bio je da se na temelju rezultata istraživanja rasprave relevantna pitanja ostvarivanja socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Hrvatskoj kako bi se doprinijelo što uspješnijem ostvarivanju jednakosti obrazovnih šansi u visokom obrazovanju, a time i porastu udjela visokoobrazovanog stanovništva u Hrvatskoj. Okruglom stolu su prisustvovali stručnjaci i predstavnici relevantnih institucija u području visokog obrazovanja.

Više informacija o projektu možete pronaći na poveznici:
<http://www.idi.hr/sipvoos/index.html>.

Okrugli stol „Socijalna dimenzija visokog obrazovanja u Hrvatskoj
- izazovi i perspektive”

Dan otvorenih vrata

11. prosinca 2015. na Trgu kralja Tomislava 21/I održan je drugi po redu Dan otvorenih vrata Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu.

Prisutne je uvodnim govorom pozdravila prof. dr. sc. Ankica Marinović, znanstvena savjetnica na Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu, a zatim je dr. sc. Mirjana Adamović, glavna i odgovorna urednica biblioteke „Znanost i društvo” predstavila Institutska izdanja u 2015-oj godini. Uslijedila su izlaganja naših istraživačica i istraživača koji su predstavili svoje recentne projekte. Tako je dr. sc. Branko Ančić govorio o zelenim ekonomijama i održivosti, temama kojima se zajedno sa svojim timom bavi u okviru projekta „Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih”, sufinanciranog sredstvima iz Europskog socijalnog fonda. Uslijedilo je izlaganje dr. sc. Nikole Petrovića i Stjepana Mateljana koji su predstavili istraživački projekt financiran sredstvima Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ) pod nazivom „Znanstvena aktivnost, suradnja i orijentacija istraživanja u društvenim znanostima u Hrvatskoj i ostalim postsocijalističkim europskim zemljama (RACOSS)”, pri čemu su se posebno osvrnuli na ulaganje u hrvatsku znanost u europskom kontekstu. Nastavak programa Dana otvorenih vrata bio je posvećen temama obrazovanja i mladih. Dr. sc. Anja Gvozdanović je predstavila rezultate nedavno završenog „Istraživanja političke pismenosti učenika završnih razreda srednjih škola u Hrvatskoj” provedenog u okviru GOOD inicijative – Inicijative koja se zalaže za sustavno i kvalitetno uvođenje odgoja i obrazovanja

za ljudska prava i demokratsko građanstvo u odgojno-obrazovni sustav, a zatim je dr. sc. Iva Košutić prezentirala rezultate HRZZ projekta „Socijalni identiteti, pristup visokom obrazovanju i odabir studija” pri čemu je istaknula aspekte koji utječu na odluke srednjoškolaca o nastavku obrazovanja upisom na studij. Završna prezentacija Dana otvorenih vrata bila je ona dr. sc. Zrinke Ristić Dečić u kojoj se osvrnula na načine i mogućnosti razvijanja znanstvenog mišljenja kod osnovnoškolaca u Hrvatskoj.

Promocije knjiga

Sociološki portret hrvatskih studenata

Knjiga „Sociološki portret hrvatskih studenata” predstavljena je 15. travnja 2015. u Kući Europe u Zagrebu. Studija donosi empirijske podatke i cjelovitu analizu različitih aspekata studentske populacije prvih pet bolonjskih generacija sa svih hrvatskih sveučilišta te time predstavlja hvalevrijedan i opsežan materijal, jedinstven u našem društvu, pomoću kojeg je moguće steći uvide u obilježja navedene populacije kroz dulji vremenski period i koji može poslužiti kao jedna od osnova za buduća komparativna istraživanja studentske populacije u Hrvatskoj.

Knjigu su predstavili dr. sc. Dinka Marinović Jerolimov, urednica biblioteke „Znanost i društvo”, recenzenti, prof. dr. sc. Vedrana Spajić Vrkaš, dr. sc. Benjamin Perasović i prof. dr. sc. Berto Šalaj te urednica izdanja, prof. dr. Vlasta Ilišin.

Studija je u cijelosti dostupna za preuzimanje na poveznici <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/znanost-i-drustvo/>.

Budućnost žene: filozofska rasprava o utopiji i feminizmu

16. lipnja 2015. godine u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića predstavljena je monografija dr. sc. Ane Maskalan „Budućnost žene: filozofska rasprava o utopiji i feminizmu” u izdanju Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu i izdavačke kuće Plejada. O knjizi su govorili prof. dr. sc. Mladen Labus, prof. dr. sc. Gordana Bosanac, prof. dr. sc. Eva Dolar Bahovec i izv. prof. dr. sc. Hrvoje Jurić. U knjizi se pojmovi utopije i utopijskoga mišljenja dovode u vezu s feminističkim teorijama o važnosti

društvenih transformacija rodničkih odnosa i uloga za kreiranje pravednijih društava. Također, problematizira se suvremena kriza utopije (dovedena u vezu s pojmovima ideologije i utopizma) te se razrađuju potencijali njezine obnove sadržani u formulaciji aktivne tj. kritičke utopije, a koji su prisutni u mnogim socijalnim i političkim teorijama i pokretima.

(Ana Maskalan)

Sadržaj i uvodno poglavlje knjige moguće je preuzeti na poveznici: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>.

Promocija knjige „Budućnost žene: filozofska rasprava o utopiji i feminizmu“

Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj

Promocija knjige „Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj“ održana je 16. prosinca 2015. godine u Kući Europe u Zagrebu. Riječ je o zborniku koji donosi 11 priloga proizašlih iz istoimenog znanstvenog skupa održanog 23. listopada 2014. godine u organizaciji Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu i Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo. Zbornik donosi analize političke kulture i participacije mladih, odnosno njihovog političkog i socijalnog povjerenja, propitivanje odnosa mladih spram povijesnog nasljeđa i spram medija te analize djelovanja tijela vlasti u cilju ostvarivanja dobrobiti mladih.

Knjigu su predstavili dr. sc. Branislava Baranović, ravnateljica Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, prof. dr. sc. Vlasta Ilišin, jedna od urednica zbornika te recenzenti, prof. dr. sc. Gvozden Flego, prof. dr. sc. Rade Kalanj i prof. dr. sc. Nenad Zakošek.

Puni tekst zbornika dostupan je na sljedećoj poveznici: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>.

Promocija knjige „Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj“

Doktorati

U 2015. godini doktorat znanosti na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu stekla je Iva Košutić s temom „Kulturni kapital i društveni položaj obitelji kao čimbenici obrazovnih nejednakosti“.

Međunarodna suradnja i mobilnost

Bilateralna suradnja s Crnom Gorom

13. i 14. svibnja 2015. na IDIZ-u je održana dvodnevna radionica organizirana u sklopu projekta „**Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja**“ koji se provodi u suradnji Filozofskog fakulteta u Nikšiću i Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu. Projekt financijski podupiru Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske i Ministarstvo prosvjete i nauka Crne Gore temeljem programa bilateralne suradnje znanstvenih institucija iz Hrvatske i Crne Gore (2015-2016).

Istraživanjem se nastoje prikupiti podaci o društvenim promjenama u dvama glavnim gradovima koje su se događale u urbanim i ruralnim prostorima tijekom zadnja dva desetljeća, a vidljive su ponajviše u načinu i kvaliteti života ljudi u njima.

Na dvodnevnoj su radionici na Institutu za društvena istraživanja održane znanstvene diskusije o istraživačkim temama u kojima su sudjelovali renomirani znanstvenici iz sociologije prostora te srodnih disciplina - socijalne geografije, urbane ekonomije, arhitekture i drugih. Oba je dana u popodnevnom satima planiran obilazak terena – grada Zagreba i susjednih gradova s okolnim prostorima unutar zagrebačke mreže naselja kako bi se gostima pokazalo stanje u zagrebačkom prostoru iz prve ruke.

Voditeljica projekta za IDIZ je dr. sc. Anđelina Svirčić Gotovac, a suradnici na projektu su dr. sc. Jelena Zlatar i mr. sc. Branimir Krištofić.

(Anđelina Svirčić Gotovac)

Radionica u sklopu bilateralnog projekta „Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja“

HEISEE (The Higher Education Initiative for Southeastern Europe / Inicijativa za visoko obrazovanje za jugoistočnu Europu)

Tijekom 2014. godine unutar HEISEE projekta “Razvoj studijskih programa za upravljanje i rukovođenje u visokom obrazovanju” razvijen je kurikulum za poslijediplomski specijalistički studij “Rukovođenje u visokom obrazovanju”. Program i moduli studija prezentirani su od 10. do 13. veljače 2015. godine na Sveučilištu u Rijeci u sklopu radionice unutar koje je proveden dio modula “Upravljanje institucijom i strateški menadžment”, a koji će biti dio budućeg poslijediplomskog specijalističkog studija rukovođenja u visokom obrazovanju. Sudionici radionice bili su predstavnici svih hrvatskih sveučilišta, rektori, prorektori, dekani kao i upravitelji ustanova viso-

kog obrazovanja te administrativno osoblje. Inicijativu financijski podupire Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država u Zagrebu. HEISEE inicijativa (The Higher Education Initiative for Southeastern Europe / Inicijativa za visoko obrazovanje za jugoistočnu Europu) temelji se na partnerstvu Centra za istraživanje i razvoj obrazovanja Instituta za društvena istraživanja, Instituta za razvoj obrazovanja, Instituta za visoko obrazovanje Sveučilišta u Georgiji i Sveučilišta u Rijeci. Više informacija i novosti o programu možete pronaći na web-stranici: www.heisee.org.

Studijski boravak dr. sc. Srebrenke Letina na Sveučilištu u Melbourneu u Australiji

Dr. sc. Srebrenka Letina boravila je u sklopu programa stipendiranja „Endeavour Research Fellowship“ na Sveučilištu u Melbourneu gdje je sudjelovala u istraživanjima pri Melbourne School of Psychological Sciences, Social Network Laboratory u trajanju od 6 mjeseci.

Ovo su njezina iskustva i preporuke za ostale potencijalno zainteresirane mlade istraživače:

„Surađivala sam na projektu o razumijevanju strukture i učinka znanstvene suradnje na kojoj je suradnik bio supervizor mog boravka prof. Garry Robins iz Melbourne School of Psychological Sciences, a voditeljica projekta prof. Jenny Lewis iz Melbourne School of Government. Bavila sam se dodatnim prikupljanjem podataka iz dostupnih izvora, analizama i pisanjem materijala za izvještaj. Za vrijeme svog boravka prisustvovala sam predavanjima o analizi društvenih mreža, s naglaskom na statističke modele (eksplozivni modeli slučajnih grafova) na Swinburne University, što je uključivalo i upoznavanje s radom sa specijaliziranim softverima. Za vrijeme svog boravka sam to znanje iskoristila primjenjujući ih na podacima koje sam skupila za izradu svog doktorskog rada, te sam prijavila rad u koautorstvu u vrlo cijenjenom časopisu u području. Bez tih novih znanja i suradnje, ne mislim da bi tako nešto bilo izvedivo.“

Teško mi je nabrojati i opisati sve načine na koje mi je ovaj boravak koristio, od formalnih do neformalnih aspekata, to bi zahtijevalo mnogo više prostora, a vjerujem da će mi neki od tih načina postati jasniji tek u dugoročnoj perspektivi. Pristup znanstvenom radu i način razmi-

šljanja o interdisciplinarnosti, te razina znanja i kompetencija su mnogo napredniji. Moj dojam je da tome nisu samo razlog bolji simbolički i materijalni resursi, nego i drugačija kvaliteta profesionalizma i međuljudskih odnosa. Iz zajedničkog rada te iz samog sudjelovanja na sastancima nauči se mnogo o načinu razmišljanja i uspješnom stavu prema radnim zadacima u znanosti. Sprijateljila sam se sa stipendistima iz drugih zemalja (Češke i Švedske) s kojima sam ostala u kontaktu.

Često sam se prijavljivala za različite stipendije i projekte u Hrvatskoj, mahom bez uspjeha, tako da nisam očekivala dobitak stipendije – posebno za boravak u jednoj instituciji i odsjeku tako visokog ranga. Ali trudim se voditi motom „dream big“. Treba nastaviti pokušavati svim srcem i nadati se pozitivnim ishodima, čak i kad nema potkrepljenja. Unatoč niskim procjenama šanse dobivanja stipendije, dobro sam se pripremila za prijavu, a to konkretno znači: 1) naći stipendiju koja mi odgovara – tu su mi od velike pomoći bili kolege koji su već bili na usavršavanju vani, i posebno želim istaknuti pomoć kolege Petrovića, 2) detaljno proučiti opsežnu dokumentaciju za prijavu i na vrijeme početi sa prikupljanjem dokumentacije što je obično dug proces, 3) dobro odrediti ciljanu instituciju i supervizora, za koje je nužno da imaju slične istraživačke interese, kontaktirati ih na vrijeme s dobrim motivacijskim pismom, 4) napisati dobar i provediv projekt, 5) apsolutno ključno je odabrati osobe koje će napisati preporuku – ne mogu naglasiti koliko je važno da su to osobe koje vas dugo poznaju i jako dobro znaju vaše interese i znaju napisati dobru, ali realnu preporuku.

Konkretno, za Endeavour ne postoje javno dostupni podaci o postotku prijave koje su prihvaćene, ali neformalno, od strane drugih stipendista i profesora stekla sam dojam da se radi o malom postotku u odnosu na broj prijave i vrlo visokim kriterijima. Za znanstvenike koji se bave društvenim znanostima, često to znači da su prijave znanstvenika iz drugih polja (npr. prirodnih, tehničkih) u barem blagoj prednosti, što traži dodatnu uvjerljivost i kvalitetu prijave. Na kraju, nije nevažno napomenuti da sam odlazak i priprema dokumentacije zahtijevaju određene financijske resurse (u mom slučaju je to značilo podizanje nenamjenskog kredita).

Preporučila bih svim doktorandima, postdoktorandima, ali i iskusnijim znanstvenicima, da se prijavljuju na

bilo koju stipendiju koja im pruža mogućnost da barem nakratko posjete institucije koje su međunarodno prepoznate. Jako je važno, na neko vrijeme barem, biti dio znanstvenog tima koji je relevantan na globalnoj razini. To posebno preporučujem onima koji se bave relativno novim područjima kod kojih je naglašen brz razvoj. Ne mogu reći da to sa sobom ne povlači i niz ne baš ugodnih usporedbi, ali vjerujem da je ishod svega jako povoljan za pojedinca i potencijalno za njenu/njegovu širu znanstvenu zajednicu. Također, svakome je veliki izazov biti u zemlji (ili kontinentu) na kojem ne poznaje nikoga, ali baš zato, daje priliku da naučite mnogo o sebi, te pruža mogućnost stjecanja znanja i vrijednih kontakata za buduću suradnju. Znanje i kontakti koje sam stekla za vrijeme svog boravka će mi sigurno pomoći u daljnjim planovima i njihovoj realizaciji.“

Poveznica na stranicu gdje se oglašava stipendija: <https://internationaleducation.gov.au/Endeavour%20program/Scholarships-and-Fellowships/Pages/default.aspx>.

Studijski posjet Sveučilištu u Melbourneu dr. sc. Srebrenke Letina

Studijski boravak mr. sc. Marka Kovačića na Sveučilištu Pompeu Fabra u Barceloni

Od listopada 2015. godine do travnja 2016. godine Marko Kovačić, član Institutskog Centra za omladinska i rodna istraživanja (CORI), nalazi se na studijskom boravku pri Sveučilištu Pompeu Fabra (UPF) u Barceloni. U okviru istraživačke stipendije koju mu je dodijelilo ovo španjolsko sveučilište, Marko se obvezao istraživati političku participaciju mladih, temu kojom se i inače bavi u svom znanstveno-istraživačkom radu.

Sveučilište Pompeu Fabra javno je sveučilište u Španjolskoj osnovano 1990. godine te se u ovom relativno kratkom vremenu pozicioniralo među 200 najboljih svjetskih sveučilišta. Smješteno u samom srcu katalonske prijestolnice, UPF je trilingvalna visokoobrazovna i znanstveno-istraživačka institucija (službeni jezici su španjolski, katalonski i engleski) koja nudi 22 programa preddiplomskog obrazovanja, 25 diplomskih i 9 poslijediplomskih (doktorskih) sveučilišnih programa.

Tijekom polugodišnjeg boravka u Španjolskoj, Marko će se imati priliku upoznati s teorijom i praksom aktivnog sudjelovanja mladih Španjolaca u društvu i politici te će stečene uvide usporediti s obrascima mladih u Hrvatskoj, a svoje rezultate prezentirat će na dvjema znanstvenim konferencijama u Barceloni.

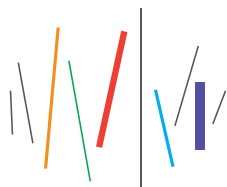
Osim toga, cilj je i ostvariti kontakte sa znanstvenicima koji se bave sociologijom i politologijom mladih kako bi se uspostavila suradnja našeg Instituta i srodnih španjolskih znanstvenih institucija na temama od zajedničkog interesa.

Izlaganja na međunarodnim konferencijama u 2015. godini

U protekloj smo godini bili sudionici na 16 međunarodnih znanstvenih konferencija, što možete popratiti na Mapi 1.

Mapa 1. Izlaganja na međunarodnim konferencijama u 2015. godini

Barcelona

Beograd

Bruxelles

Budimpešta

Burgas

Cape Town, JAR

Halle, Njemačka

Kopenhagen

Louvain, Belgija

Ljubljana

Novi Sad

Plovdiv

Prag

Sevilla

Tarnovo

Washington, D.C.

Uredili: Tana Morić, Adrijana Šuljok, Stjepan Tribuson